

BISERIC'A si SCÓL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literara si economica.

Iese odata in septemana: *DUMINEC'A.*

PRETIULU ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungari'a:
Pe unu annu 5 fl. — cr., pe 1/2 annu 2 fl. 50 cr.
Pentru Romani'a si strainetate:
Pe unu annu 14 fr., pe jumetate annu 7 franci.

PRETIULU INSERTIUNILORU:

Pentru publicatiunile de trei ori ce contieniu
cam 150 cuvinte 3 fl.; pana la 200 cuvinte 4 fl.;
si mai sus 5 fl. v. a.

Correspondentiele sè se adreseze Redactiunei

„BISERIC'A si SCÓL'A.“

Èr banii de prenumeratiune la
TIPOGRAFI'A DIECESANA in ARAD.

Sinodulu eparchialu aradanu.

Siedinti'a I.

Dumineca in 12/24. Aprile 1887 dupa celebra-rea santei liturgii in biseric'a catedrala, impreunata cu invocarea spiritului santu, — oficiata prin Pré Santi'a S'a parintele Episcopu I o a n M e t i a n u, asistatu de parintele protosincelu Iosif Goldisiu, parintii protopresviteri Vasiliu Pap, Vasiliu Belesiu, Georgiu Popovicu, ieromonachii Augustin Hamsea si Vasiliu Mangr'a si protodiaconulu Ipnatiu Pap — Pré Santi'a S'a, parintele Episcopu diecesanu deschise sinodulu eparchialu aradanu prin urmatoriulu cuventu de deschidere.

„Christosu au inviatu Dloru deputati!

Cu ajutoriulu lui Ddieu vediendu-ve éresi intruniti in Sinodulu eparchialu alu diecesei nóstre, pentru a conlucrá impreuna la desvoltarea frumóselorú nóstre institutiuni bisericesci, si prin acestea la inaintarea nóstra, Ve salutu cu bucuria de buna venire Dloru deputati, dorindu din sufletu cá ceriulu se Vi reserve inca multi ani de conlucrare in vi'a Domnului. —

Sunt frumóse si folositóre tóte institutiunile omenesci ce au de scopu binele comunu, cu atât mai frumóse si mai folositóre inse suntu institutiunile bisericeei nóstre strabune, cari nu au de scopu numai binele lumescu alu nostru, ci si fericirea cerésca in eternu. Si daca ómenii punu atât'a silintia la desvoltarea institutiunilorú lumesci, cu cât mai mare silintia se cade a pune noi la desvoltarea institutiunilorú nóstre bisericesci.

Sciutu este Dloru deputati, ca ori cât de frumóse si de salutarie ar fi institutiunile nóstre bisericesci, ele numai asia vor produce fructele dorite, si vor reversá binecuentarile loru asupra nóstra, daca mai nainte de tóte le vom conservá in tóta intregitate, curatieni'a si santieni'a, si daca ne vom sili a le desvoltá totu mai multu conform cerintieloru si trebuintieloru nóstre de acum si in viitoriu.

Astfeliu fiindu este nu numai o mare detorintia, dar si unu mare interesu alu nostru, Dloru deputati, a conlucrá cu totii si din tóte puterile nóstre, la conservarea si desvoltarea loru, pentrucá asia si ele se reverse in mesura cât mai abundanta, si in timpu cât mai apropiatu, binecuentarea loru asupra bisericeei nóstre.

Ve-ti fi sciindu, Dloru deputati, ca dóra nici candu n'a fostu atât'a trebuintia de a ne concentrá cu totii activitatea la desvoltarea trebiloru nóstre bisericesci, cá si acum'a in aceste timpuri de grea cercare, candu a inceputu a slabí credinti'a in Ddieu, si a decadé moral'a între ómeni.

Imprejurari grele suntu acestea Dloru deputati, cari impunú tuturorú, dar mai alesu unei reprezentantie bisericesci ca si a nóstra, cea mai seriósa conlucrare, la delaturarea reului, ér acésta conlucrare nu numai aici in acestu sinodu eparchialu, dar si afara de acestu sinodu, la tóte ocasiunile obveninde.

Numai lucrandu asia vomu satisface detorintiei nóstre de membrii ai sinodului nostru eparchialu si de fii adeverati ai bisericeei nóstre strabune, numai asia vom justificá increderea, ce au pus'o ai nostrii in noi, numai asia vom convinge pre ai nostrii despre iubirea nóstra.

Astfeliu facendu vom avea mangaierea a vedea imbucuratórele rezultate ale staruintieloru nóstre, numai astfeliu facendu putem sperá ca lucrarile nostre vor fi insotite si de binecuentarea Ceriului, pre care eu implorandu-o si din acestu locu, asupra nóstra, si asupra lucrarilorú nóstre, dechiaru sesiunea sinodului nostru eparchialu pentru annulu 1887 de deschisa.“

Sinodulu primesce intre urári de se traiésca Pré Santi'a S'a cuventulu de deschidere, si decide a-se induce in protocolulu sinodalu in tóta estensiunea.

Cetindu-se list'a deputatilorú sinodali si respun- diendu la apelulu nominalu 39 deputati presenti, sinodulu conform regulamentului se dechiaru capace a luá concluse valide.

Mai nainte de a-se trece la alte obiecte Pré

Santi'a S'a arata sinodului, ca dupa dispusetiunile provedintiei divine dela ultim'a intrunire a sinodului si pana astadi s'au mutata la cele eterne patru dintre membri acestui sinodu, si anume: emeritulu protopresviteru alu Lipovei Ioan Tieranu, Dr. Demetriu Selceleanu, Iosif Botto si Veniamin Martini.

Sinodulu luandu cu durere la cunoscintia trecerea din viétia a numitiloru barbati da espressiune condolentiei sale pentru acésta perdere.

Presidiulu presentéza credentionalele urmatorilor deputati nou alesi: Paul Rotariu, Emanoil Ungureanu, alesi in cerculu Temisiorii, Teodor Ceontea, alesu in cerculu Chisineului, Zeno de Mocsonyi, alesu in cerculu Birchisiului, Ioan Cornea, alesu in cerculu Ienopolei si Voicu Hamsea, alesu in cerculu Lipovei.

Credentionalele dimpreuna cu actele se transpunu comisiunei verificátorie.

Deputatul Michaiu Veliciu presentéza protestulu lui Ioan Popescu si consocii contra alegerii si respective scrutiniului efeptuitu in cerculu Chisineului. Se transpune comisiunei verificátorie.

Se presentéza repórtele consistorieloru plenarie din Aradu si Oradea mare, cari se transpunu comisiunei organisátorie.

Se presenta repórtele senateloru singuratece dela Aradu si Oradea mare, cari se transpunu comisiuniloru sinodale.

Se presentéza si se transpunu comisiunei petitiunare urmatórele petitiuni, si anume: Rogarea preotimei din tractulu Lipovei, pentrucá darea suplementaria si ecivalentulu eiectatu pre sesiunile parohiale sè se solvéscă din cassele bisericesci, rogarea comiteparochialu din Bacamezeu si a comunei bisericesci Spatt'a pentru ajutoriu la terminarea edificării bisericiei, cererea invetiatoriului suspinsu Simeon Albu din Siomoschesu de a fi repusu in functiune, plansórea invetiatoriului Demetriu Chind'a din Beb'a-vechia contra preotului de acolo, plansórea preotului Demetriu Miocu din Rachit'a contra sistemisării postului de alu doilea preotu acolo.

Deputatul Teodoru Fassie cere concediu pre durat'a sesiunei actuale.

Concediulu cerutu se acórda.

Pré Santi'a Sa, parintele Episcopu — presiedinte notifica sinodului invitarea primita dela comitetulu incredintiatu cu arangiarea festivitáti jubileului de 50 de ani alu Pré Santiei Sale, parintelui Episcopu alu Caransebesiului I o a n u P o p a s u, — ceeace sinodulu luandu la cunoscintia decide a participá la acésta festivitáte printr'o deputatiune sub conducerea Pré Santiei Sale, parintelui Episcopu Ioanu Metianu.

Pentru statorirea numerului si desemnarea membriloru deputatiunei siedinti'a se suspinde pre 10 minute, ér dupa redeschidere Pré Santi'a Sa aréta, ca in deputatiune la Caransebesiu va fi insotitu, de urmatorii membri ai Sinodului, si anume: Constantin Gurbanu, Vasiliu Belesiu, Voicu Hamsea, Michaiu

Sturz'a si Ignatiu Pap din cleru, David Nicóra, Paul Rotariu, Nicolau Oncu, Emanoil Ungureanu si Alexandru Filipu dintre mireni.

Siedinti'a II.

s'a tienutu in 14/26. Aprile 1887 la 4 óre dupa amédi.

Presiedinte P. S. S. parintele Episcopu Ioanu Metianu. Notariu Augustin Hamsea.

Dupa autenticarea protocolului siedintiei prime, si dupace presidiulu presentéza mai multe rogári, cari se transpunu comisiuniloru se pune la ordinea dilei reportulu comisiunei verificátorie, carea prin reportoriulu ei Georgiu Feieru, dupace aréta ca a censuratu actele de alegere ale deputatiloru nou alesi propune, si sinodulu dechiara de verificati pre deputatii: Paul Rotariu si Emanoil Ungureanu, alesi in cerculu Temisiorii, pre Zeno Mocsonyi, alesu in cerculu Birchisiului, pre Ioan Cornea, alesu in cerculu Ienopolei, si pre Voicu Hamsea, alesu in cerculu Lipovei.

Cu privire la alegerea unui deputatu mireanu alesu in cerculu Chisineului facia de carea s'a insinuat si unu protestu sustienutu de deputatul Michaiu Veliciu, constatandu comisiunea ca in ceeace privesce alegerea efeptuita prin sínódele parohiale cestiunea este degia resolvita prin conclusulu sinodalu luat in anulu trecut, mai departe constatandu comisiunea, ca scrutiniulu efeptuitu in anulu curentu a decursu in ordine, propune, si sinodulu dechiara de verificatu pre deputatulu alesu in cerculu Chisineului Teodoru Ceontea, ér protestulu substernutu contra acestei alegeri cá nentemeiatu nu se póte luá in considerare.

La ordinea dilei se pune reportulu comisiunei bisericesci, carea prin reportoriulu ei Vasiliu Mangra cu privire la reportulu senatului stensu bisericescu dela consistoriulu din Arad reportéza urmatórele:

a) senatulu bisericescu alu consistoriulu din Aradu se compune din unu asesoru ordinariu si 11 asesori onorari;

b) la jurisdictiunea consistoriulu aradanu apartiene manastirea Hodosiu-Bodrogu cu 3 archimandriti, 2 protosinceli, 3 ieromonachi, 1 ierodiaconu si unu monachu;

c) la jurisdictiunea consistoriulu aradanu apartiene 1 manastire, 11 tracte protopresviterale cu 305 comune matre, 87 comune filie, 330 bisericii, 383 parohii si 68,109 case; in decursulu anului 1886 s'au botezatu 18,115 nounascuti, s'au cununatu 3572 parechi, si au reposatu 12557 individi, ca prin urmare poporatiunea apartienetória la jurisdictiunea consistoriulu din Aradu a crescutu in decursulu anului 1886 cu 5558 de suflete, ér numerulu totalu alu poporatiunei apartienetórie la jurisdictiunea acestui consistoriu a fost la finea anului 1886 de 338,619 individi.

Sinodulu la propunerea comisiunei iea aceste date la cunoscintia cu adaosulu, ca pre viitoriu in da-

tele statistice sè se induca d'oué rubrici noue, in cari sè se arete numerulu parechiloru, cari traiescu in concubinatu, precum si numerulu copiiloru nascuti din patu nelegiuitu.

Reportulu senatului bisericescu ca cu finea anului 1886 preoti actuali au fost: 10 protopresviteri, 2 administratori protopresviterali, 238 parochi, 120 administratori parochiali, 28 capelani si 2 diaconi — sinodulu lu-ia la cunoscentia cu adaosulu propusu de deputatulu Paul Rotariu, dupa carele se aviséza consistoriulu din Aradu, cá in timpulu celu mai scurtu se reguleze definitivu situatiunea protopopiatului Banat-Comlosiului.

Reportulu senatului bisericescu, ca in anulu 1886 au reposatu 1 protopresviteru si 11 preoti, ca parochii vacante au fost la finea anului 1886, 14, ca la institutulu teologicu sunt aplicati 3 profesori, ér elevi in tóte 3 cursurile sunt 54, ca in decursulu anului 1886 au depusu examenulu de cualificatiune preotiésca 12 clerici absoluti, ca s'a chirotesitu 1 protopresviteru si s'au chirotonitu intru preoti 13 clerici absoluti — la propunerea comisiunei se ia la cunoscentia, avisandu-se consistoriulu, cá in conspectulu despre parochie vacante sè se arete in viitoriu totdeodata si timpulu, de cand se afla un'a, seau alta parochia in vacantia, cand s'a scrisu concursu, precum si din ce cauza nu s'a potutu depliní, in conspectulu despre profesorii dela institutulu teologicu sè se arete, cari profesori sunt ordinari si care provisorii; ér datele statistice referitórie la elevii institutului teologicu sè se prezenteze sinodului dupa anulu scolasticu premergetoriu.

Reportulu senatului bisericescu aradanu, ca in decursulu anului 1886 a tienutu 22 siedintie, in cari s'au resolutu 561 serii de obiecte, ca essibite au incursu 1122, ca cause divortiale au incursu 30, dintre cari 26 s'au resolutu in meritu, si sunt provedinte cu sententia ridicata la valóre de dreptu, ér 4 sunt inca in curgere, ca cause disciplinare au incursu 16, dintre cari 8 s'au resolutu in meritu, ér 8 sunt inca sub pertractare la propunerea comisiunei — se ia la cunoscentia.

Se pune la ordinea dilei reportulu senatului strensulu bisericescu dela consistoriulu din Oradea-mare, din carele se constata urmatórele:

1. Tóte obiectele, cari au apartienutu resortului bisericescu in decursulu anului 1886 au fost pertractate si resolute in 7 siedintie sub 279 numeri seriali, cause disciplinare au incursu 16, dintre cari 6 au fost terminate cu sententia finala, in 4 cause s'a sistatu procedur'a, ér 6 cause au remasu in curgere, cause divortiale au incursu 6, dintre care in 4 s'a aprobatu divortiulu enunciatu de scaunele protopresviterale.

2. La districtulu apartienetoriu consistoriului din Oradea-mare apartienu 6 protopresviterate cu 6 protopresviteri in activitate si 2 protopresviteri emeriti,

cu 244 parochii matre si 116 filie; parochii matre sunt deplinite 214, ér 30 sunt vacante. Caus'a ne-deplinirei acestoru 30 de parochii este lips'a dotatiunei prescise prin regulamentulu pentru deplinirea parochieloru votatu de congresulu nationalu-bisericescu. Preoti actuali au fost la finea anului 1886, 222, dintre cari 185 sunt parochi, 29 administratori parochiali, ér 8 sunt capelani. In decursulu anului 1886 au reposatu 4 preoti, s'au chirotonitu intru preoti 6 clerici absoluti. Esamenulu de cualificatiune l'au depusu 6 clerici absoluti.

3. Numerulu celoru nascuti in decursulu anului 1886 a fost de 9656. Dintre acesti'a 8327 s'au nascutu din patu legiuitu, ér 1329 din patu nelegiuitu. Numerulu reposatiloru a fost de 6396. Caus'a mortalitátii preste anu a fost morburu epidemice, si anume; „difteritis“ si versatulu, cari morburu au grásatu mai cu seama intre prunci, ér dintre morburile de comunu mai alesu inflamatiunea de plumani.

In decursulu anului 1886 au emigratu 780 individi, si au imigratu 258, au trecutu dela confessiunea nóstra la alte confessiuni 39, ér dela alte confessiuni la confessiunea nóstra 20.

Dupa tóte acestea in numerulu totalu alu poporatiunei apartienetórie la teritoriulu acestui consistoriu se aréta cu finea anului 1886 facia de anulu 1885 unu crescamentu de 2719 individi, de asemenea se aréta unu crescamentu si in numerulu casatorieloru incheiate, cari cu 106 intrece numerulu casatorieloru incheiate in decursulu anului 1885.

Numerulu concubinateloru pre teritoriulu acestui consistoriu a fost de 2115 parechi. Acestu numeru a inceputu a scadé in urm'a dispusetiuniloru luate de consistoriu, si in urm'a ajutoriului obtienutu din partea organeloru administrative politice.

Averea bisericeiloru consta din 134 case parochiale, 4741 jugere de pamentu, si 120,513 fiorini, capitalu in bani.

Sinodulu ia aceste date la cunoscentia.

Siedinti'a III.

s'a tienutu in 15/27. Aprile 1887. Presiedinte Pré Santi'a S'a parintele Episcopu Ioan Metianu. Notariu Silviu Suciu.

Se cetesce, si se autentica protocolulu siedintiei a dou'a.

Se presentéza rogarea epitropului Iosif Pap din Oradea mare in cestiunea salariului invetiatoriului de acolo si rogarea credintiosiloru din Remetea pentru deplinirea parochiei vacante de acolo.

Se transpunu comisiunei petitionarie.

Deputatii Teodor Pap, Ioan Cornea, Paul Fassie, Dionisiu Poienariu, Teodor Halicu, Dr. Iosif Galu, si Ioan Glitie ceru concendiu pre durat'a sesiunei actuale.

Concediele cerute se acórda.

Se presentéza proiectulu de regulamentu alu con-

sistoriului din Aradu pentru depunerea esamenelor de calificatiune preotiesca.

Se transpune comisiunii bisericesci.

Se intregescu comisiunile sinodali, si anume : in comisiunea organizatoria se alege Paul Rotariu, in comisiunea petitionaria Constantin Lazar si Emanoil Ungureanu, in comisiunea scolaria Zeno de Mocsonyi si Teodor Ceontea.

Propunerea deputatului Paul Rotariu de a-se regula activitatea sinodelor comitetelor, epitropielor si scaunelor protopresviterale se transpune comisiunii organizatorii.

Se pune la ordinea zilei reportulu comisiunii epitropesci, carea prin reportoriulu ei Ioan Belesiu, cu privire la reportulu senatului epitropescu dela consistoriulu din Aradu constata urmatoarele :

a) senatulu epitropescu a tenuity in decursulu anului 1886, 25 sedintie ;

b) la acestu senatu au incursu 875 de esibite, din cari s'au resolutu 780, si au ramasu sub pertractare si neresolute 95 piese.

c) Preliminariu bisericesci si scolarie au incursu 470, cari tote s'au resolutu ;

d) Socoti bisericesci si scolarie au incursu 286, dintre cari s'au resolutu 92 si au ramasu neresolute 194, ér restantiele remase din anulu trecutú tote s'au resolutu.

Sinodulu la propunerea comisiunii iea aceste date la cunoscintia.

Cu privire la ratiociniile monastirei Hodosiu-Bodrogu pre anii 1884—1886 sinodulu iea la cunoscintia pasii intreprinsi de consistoriu pre langa sustinerea conclusului sinodalu de sub Nr. prot. 56 din 1886.

Cu privire la reportulu senatului epitropescu, din carele se vede, ca a dispusu a-se aduna estrasele cartii funduarie si foile catastrale despre tote realitatile bisericesci si scolarie din eparchia — sinodulu luandu acesta dispusetiune la cunoscintia decide a-se alege o comisiune, carea inca sub durat'a acestei sesiuni sinodale se propuna, ce pasi ar fi de a-se intreprinde pentru a-se esopera regularea si respective in casurile obveninde rectificarea cartii funduarie. In acesta comisiune speciala se alegeu deputatii : Georgiu Cratiunescu, Constantin Gurbanu, Paul Rotariu, Nicolau Zigre, Vincentiu Babesiu si Ioanu Popoviciu Deseanu.

Sinodulu la propunerea comisiunii iea la cunoscintia pre langa aprobare din partea s'a reportulu consistoriului, din carele se vede, ca edificiulu seminariului diecesanu a costatu 80,031 fl. 46 cr. transformarea vechiului edificiu alu institutului pedagogico-teologicu in casa de arenda 3182 fl. 12 cr. si adaptarea cancelarielor consistoriali sum'a de 3114 fl. 56 cr.—

Cu privire la cas'a de arenda edificata langa biserica catedrala, carea aduce unu venitu anulu diecesei in suma de 6600 fl. — sinodulu luandu la cu-

noscintia terminarea edificarei si esarendarea acestei case aviséza consistoriulu, cá pana la sesiunea proxima se substérna computulu finalu despre spelele avute cu edificarea acestei case.

Reportulu consistoriului, din carele se vede, ca in conformitate cu conclusulu sinodalu de sub Nr. 122 din 1886 a contractatu cu societatea franco-ungara de asiguratiune pentru asigurarea edificielor diecesane, parohiale, scolarie si fundationale contra daunei de focu cu incepere dela 1. Ianuariu a. c. pe durat'a de 12 ani, dintre cari 2 ani sunt scutiti de solvirea premiilor de asiguratiune, si ca numit'a societate s'a obligatu prin contractu a solvi diecesei sum'a de 50 procente din premiele de asigurare pentru infientiarea unui fondu de asigurare a averilor bisericesci — la propunerea comisiunii se iea la cunoscintia cu acea observare, ca consistoriulu se reporteze din anu in anu despre starea infientiandului fondu diecesanu de asigurare.

Cu privire la impregiurarea aretata de consistoriu ca din caus'a scurtimei timpului n'a potutu pertracta si delibera asupra proiectului de regulamentu pentru afacerile economice in biserica romana gr. or. din Ungaria si Transilvania transpusu acestui sinodu de catra Escelenti'a S'a parintele Archiepiscopu si Metropolitu — sinodulu la propunerea comisiunii aviséza consistoriulu, cá se studieze regulamentul in cestiune, si operatulu seu se-lu substérna nesmintitu proximalu sinodu eparchialu.

Reportulu consistoriului despre secontrarea cassei consistoriali in decursulu anului 1886 la propunerea comisiunii se iea la cunoscintia.

Sinodulu luandu la cunoscintia starea fondurilor si fundatiunilor diecesane la propunerea comisiunii iea urmatoriulu conclusu ; si anume :

a) in ce privesce administrarea fondurilor si fundatiunilor diecesane constata comisiunea, ca acelea s'au administratu conform regulamentulu sinodalu pentru administrarea fondurilor si fundatiunilor diecesane ;

b) constatandu comisiunea, ca detorasii fondurilor diecesane restéza cu suma insemnate de camete ;

c) ca la unele fonduri, precum este fondulu pensiunilor invetiatoresci si fondulu tipografiei diecesane sunt multe restantie ;

d) ca unele realitati, cari forméza proprietatea diecesei nu sunt regulate in ceeace privesce dreptulu de proprietate alu diecesei ;

Sinodulu luandu aceste impregiurari la cunoscintia da absoluturiu consistoriului aradanu pentru tote socotile anului 1886 pre langa sustinerea cautelelor indatinatú — avisandu-se consistoriulu a ingriji cá se incaseze cu tota rigorea interesele restante, avendu a face despre resultatu in acesta privintia reportu detaliatu, amintindu casurile concrete in cari interesele restante nu s'au potutu incasá.

De asemenea se aviséza consistoriulu a efeptuí licuidarea sumelora incasabile din fondulu pensionalu invetiatorescu si din fondulu tipografiei diecesane — avend a reportá despre resultatu la prossim'a sesiune sinodala; ér cu privire la realitáatile cumperate pre partea diecesei se aviséza consistoriulu sub greomentulu responsabilitáatii a finalisá tóte cauzele pendente si neregulate pana acum pana la finea anului curentu, si despre resultatu a reportá praesimului sinodu.

[Va urmá.]

Iubileulu de 50 de ani alu Pré Santiei Sale, parintelui Episcopu Ioan Popasu.

Caransebesiu 13/25. Aprile 1887.

Domnule Redactoru! Ti-am promis, ca-ti voiú descrie decursulu festivitáatii de aici, dar se me ierti, daca inca acum la inceputulu corespondentiei mele ti-dechiaru, ca ceeace s'a petrecutu aici omulu de inima póte semti, dar nici odata nu póte descrie fidelu.

Serbátórea de aici a fost fórté bogata in splendóre, dar splendórea esterna a ei a fost fórté departe de splendórea interna, carea nu se vede, carea sta ascunsa in inim'a omului, si carea de acolo lucra cu taria si putere in viéti'a nóstra privata si publica-bisericesca.

Si acést'a este ceeace propriamente da serbatoarei acestei'a importantia si valórea.

Serbátórea din Caransebesiu nu a fost, si nu este serbátórea unui omu, ci este serbátórea unei biserici, serbátórea unei natiuni, carea dupa 50 de ani de lupta grea, si-serbéza resultatele muncii si osteneleloru sale.

Pré Santi'a S'a parintele Episcopu I o a n P o p a s u, si-a inceputu carier'a s'a de preotu tocma in timpulu, cand lupt'a nóstra, a bisericeii, pentru o stare si sórté mai buna luase unu caracteru mai pregnantu, si cand propriamente chiamati eram se dovedimu lumii, carea nu ne cunoscea, ca propriamente ce potem, si de ce suntem capaci.

Si succésa potem se numim acésta lupta!

Betranii nostri si-au facutu detorinti'a.

Unulu din acesti betrani este octogenariulu Ioan Popasu. Pré Santi'a S'a este barbatulu, carele in acésta lupta a avutu o rola si o chiamare de a merge in frunte ori de câte ori vorb'a era, cá lupt'a se fia pentru noi si pentru viitoriulu nostru decidiétória; ér inim'a s'a cea mare, energi'a si caracterulu doveditu intru implinirea detorintiei l'au facutu, cá Pré Santi'a S'a se strelucésca in trecutu, ér noue celoru de astadi se-ne inspire si intiparésca credinti'a, ca in stare suntem a-ne croi si fauri o stare si o sórté mai buna. —

Purcediendu de aici, permite-mi dle redactoru, a constatá cele dóne momente principali, cari forméza caracterulu specificu alu acestei serbatori, si anume:

In serbátórea de astadi s'a constatatu pana la cea mai vadita evidéntia, ca noi ne scimu pretiúi,

si am invetiatu a-ne plecá si a-ne inchiná carbatiloru, cari pre campulu de onóre alu implinirei detorintiei au fost la loculul loru, precum si cá in punctulu acest'a un'a si nedespartita este intréga biserica, si nati'a romanésca.

Acestu momentu este dupa mine unu semnu puternicu, ca timpulu de 50 de ani prasnuitu astadi a fost unu timpu roditoriu, pentrucu in modulu cum o natiune si-pretiuesce pre fi ei se oglindéza mai bine si mai nimeritu puterea ei de viéti'a.

In punctulu acest'a potem fi deplinu multiemiti cu resultatulu serbatorii. A fost o serbátóre univervalsa, serbata de intréga provinci'a metropolitana fara deosebire. De facia au fost la acésta serbátóre nu numai eparchi'a Caransebesiului, ci si eparchi'a Aradului prin deputatiunea esmisa de sinodulu eparchialu aradanu, ér archidiecees'a transilvana prin telegram'a de felicitare adresata meritosului Iubilaru de catra sinodulu archidieceesanu din Sibiiu. De facia a fost in urmare intregu clerulu si poporulu din tóte cele trei eparchii ale provinciei nóstre metropolitane.

Alu doilea momentu de importantia alu acestei serbatori ne privesce pre noi, pre cei mai teneri. Am vediutu toti, ca la noi fapteloru bune si detorintiei implinite li-se da ceeace li-se cuvine; si cand de a pretiúi faptele este vorb'a, — atunci incéta orice alte consideratiuni, orice alte divergentie.

Glasulu fapteloru este uniculu, care are taria si putere in sinulu bisericeii si neamului nostru; ér faptulul acest'a nu se póte, cá se nu aduca ródele sale.

Punctulu de culminatiune alu festivitáatii l'a formatu fara indoioáa servitiulu divinuu, precum si cuventáarile cele semburóse rostite cu acésta ocaziune.

Servitiulu divinuu a fost oficiatu de catra Pré Santi'a S'a, parintele Episcopu alu Aradului I o a n M e t i a n u, cu mare asistentia, care se terminá cu o frumósa rugatiune de multiemita catra Celu Atotputernicu cetita de Pré Santi'a S'a parintele Episcopu pontificante.

Dupa terminarea servitiului divinuu urmara cuventáarile. Mai antaiu vorbi parintele protosincelu episcopescu Filaret Must'a, carele in termini alesi si bene semtiti dete espressiune tributului de recunoscintia alu clerului si poporului eparchiei Caransebesiului facia de Inaltulu Iubilariu pentru multele ostenele, depuse in servitiulu eparchiei, precum si pentru apostolic'a ingrijire si pastorire a acestei eparchie in unu siru de ani atât de lungu.

Dupa acést'a luá cuventulu Pré Santi'a S'a, parintele Episcopu Ioan Metianu. Mai antaiu aretà, ca legaturile dintre noi chiar dupa institutiunile nóstre canonice sunt atât de puternice, incát succésele obtienute in o parte, in o eparchia, nu se póte, cá se nu se resemta si in celelalte parti constitutive ale Metropoliei nóstre. Faptulu acest'a l'a indemnatu pre Pré Santi'a S'a si pre sinodulu eparchialu aradanu a-se asociá la bucuri'a fratiloru nostri din eparchi'a

Caransebesiului, si a-i esprime inaltului Iubilariu semtiemintele de recunoscintia si multiemire ale diecesanilor sei.

Dupa Pré Santi'a S'a luà cuventulu inaltulu Iubilariu, si multiemi cu indatinat'a si cunoscut'a-i bogatia de cuvinte si idei atât clerului si poporului seu, cât si reprezentantiloru celorlalte diecese sorori.

Dupa iesirea din biserică Pré Santi'a S'a parintele Episcopu Ioan Popasu primî deputatiunile, ér dupa aceea urmà banchetulu, la care au participatu preste 300 de persóne. Amiculu.

IMNU si ODA

dedicate Pré Santiei Sale Parintelui Episcopu alu Caransebesiului IOANU POPASU la Iubileulu seu sacerdotalu de 50 ani, 9. Martie 1887. De Zaharie Boiu jun.

I M N U.

Sânta di de serbatóre!

Se cântamu si se strigamu,
Si c'unu sufletu si c'o gura,
Pre pastorulu se-lu laudamu.
Care turm'a risipita,
De prin munti o aduna,
Sub toiagulu mantuirei,
La viétia o chiama.

Chorulu copiiloru:

Pastorulu se traésca ani multi in fericire,
Si oile si miei se-i pasca in iubire!
Cântarea nóstra sbóra la ceriuri pentru Elu,
Iubesc, bunu parinte, poporulu tinerelu!

Éta templulu in ruine
Se redicu, — unu Nou-Sion,
Si cuventulu, ce dà viétia,
Ér resuna din amvonu!

Éta Musele suave,
Cari lumin'a o iubescu,
P'a Banatului verdi plaiuri
Vesele se regasescu!

Chorulu barbatiloru:

Pastoriulu se traésca ani multi in fericire!
Cuventulu lui patrunde l'a ceriului marire,
Renascere implóra la unu poporu barbatu,
A Romei vitia mare, sadita in Banatu.

Jumetatea unui secolu
Domnului Tu ai servitu,
Si credinti'a stramosiasca
Ne'ntinata o ai pazitu.

Veselesce-te, saltéza,
Ca celu Simeon betran,
Cand cuprinse mantuirea,
Ce-i trimise-alu seu stapanu!

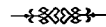
Chorulu betraniloru:

Pastoriulu se traésca ani multi in fericire,
A munciei sale frupte se guste'n adumbrire!

Cu verst'a numai este intre betrani Ioan,
Dar sufletu-i e tineru, e sufletu de Romanu.

Chorurile intrunite:

Pastoriulu se traésca ani multi in fericire!
Cu turm'a unu trupu si-unu sufletu, iubire si iubire!
Unu secolu, o Ioane, plinésca cursulu Teu,
Prin faptele luminei marindu pre Dumnedieu!

○ D A.

I.

Colo 'n Ardealu la amédiadi
S'og Linda maestósa
A Témpei frunte de granitu
In Bârs'a undulósa;
Acolo unu picioru de raiu,
Brasiovulu se estinde,
O mica lume de frumseti
In sinulu seu cuprinde.

Acolo dar la anulu optu
In lume puse pasulu
Unu pruncu de bunu parinti crestini,
Numitu Ioanu Popasulu.
Baiatulu cresce incetisioru,
Cum cresce in munti stejjarulu,
Dar cresce singuru si frumosu
Cu vèrst'a si cu darulu.

Acusi, acusi a terminatu
Cu cartea romanésca,
Si trece in sboru la cea mai grea
Nemtiésca si grecésca.
Deja cetesce Apostolulu
Si cânta in psaltichie,
Si spune predic'a de rostu,
Minune! ce-o se fie?

Dar anii d'auru trecu sburându,
Copilulu este june,
Si la apusu sciinti'a s'a
Alérga s'o incunune.
Da, cá albin'a prin câmpii
Saltându din flóre in flóre,
Aduna in sufletu primitoriu
A museloru odóre.

Si când re'ntórce cá barbatu
La vatr'a parintésca,
Biseric'a c'unu lungu suspinu
I-lu chiama s'o servésca.
Câci vai! serman'a protragea
Viéti'a s'a in sclavia
Sub sarcini, lipse, umiliri,
Nici mórtá, nici via.

Vai, stéu'a ei la resaritu
S'a fost ascunsu in cétia,
Ba insusi sórele, pareá,
Smolise a s'a fatia.
Câci nóptea, nóptea cea mai grea,
Abisulu suferintiei,
E, carea tiene p'unu poporu
In jugulu nesciintiei!

Elu n'are d'albe serbatori,
Cari sufletulu avénta,

Ci imbrâncesece sub poveri,
Si blastema, nu cânta.
Si jugulu greu si tot mai greu,
Ce i-lu impunu tiranii,
I-lu moscenescu din neamu in neamu
Fii si nepotii — sermanii!

Pan'colo susu, unde s'aruncu
Ai lunei sorti in urne,
De lume mai pre sus — se facu
Consilii — adânci, nocturne;
Si Tatalu-Sântu, care-a creatu
Pre omu la libertate,
Deslêga jugulu c'unu cuventu
De gratii nesecate.

II.

Éta ceriulu se inserina, si d'odata se ivesce
O pleiada d'albe stele, ce vederile-ti rapesce!
Ele crescú si crescú in flacari, cá diamantii straluciti
In coron'a unui rege; toti, ce-i vedu, remânu uimiti.

Si cá stéu'a din legend'a sacra, ce pre Magi conduse
La alu mantuirei léganu, si apoi numai apuse,
Astfeliu stâ pleiad'a nóstra in splendóre neclintitu,
Unde siedu nepotii Romei, transplantati la resaritu.

Laurianu, Cipariu scrutéza ale limbei vechi isvóre,
Maorescu cauta fratii risipiti printre popóre;
Baritiu mintile destépta, ér Barnutiú ce-lu chibzuitu
Ale dreptului origini chiar in fire le-a gasitu;

Muresianu lovesce lir'a, si din stânci in stânci Carpatii
Intrunescu din patru unghiuri pre toti fratii, instreinatii;
Éra Tu, parinte bune, cu alu crucei viu cuventu
Chiami poporul la naltime si-lu ridici dela pamentu.

Eliadu si Lazaru salta p'ale nemurirei plaiuri,
Sincai, Maioru cu dulcétia recunoscu a Vóstre graiuri;
De acum nu mai e téma, cá Romanulu va peri,
Când din neamu in neamu, o Dómne, î-i trimiti astfeliu de fii!

Romanimea se destépta. Cum seclase Salvatorulu
Pre prietenulu seu Lazaru, in uimire stându poporul,
Vócea Vóstra o chiama afara din mormentulu secularu,
Intru care o tienuse unu destinu amaru, amaru.

Si precum dup'o manósa plóua pajistea inverdiesce,
Si câmpi'a si colin'a infloresce si inrodesce,
Prindi si tu, o fii'a Romei, a viiá si a lucrá,
Alta sórte intre popóre, démna tie, a-ti creá.

Templele resunu d'odata de strabuna melodia,
Tonu cu tonu se ingeminéza intr'o dulce armonia;
Toti, ce-audu cântarea nóua, stau, asculta, se uimescu,
„Cést'a-i nati'a in cadere? cest'a-i neamulu romanescu?“

Scólele se inaltia, siruri, ele, sacrele focare,
Unde ardu, cá foculu Vestei, candeléle secolare,
Cá se nu se mai re'ntórca nopti cá cele din trecutu,
Si pamentulu se-lu innece alu sclaviei idolu mutu.

Éra Tu, fiulu luminei, fortiele unindu spre bine,
Ai ziditu unu far puternicu, diu'a nóptea se lumine;
De departe caletoriulu vede foculu lui doritu,
Câci din Bârs'a pana in Tis'a seamanu siesi n'a gasitu!

Si când proni'a cerésca in noianulu gratiei sale,
Ne trimise meteorulu, stele a intruni cu stele,
Pre pastoriulu celu mai mare, pre gigantele Andreiu,
Tu, ai fost din cei mai intimi, mai probati campioni ai sei.

Bucura-Te dar si salta, o beitrâne venerate,
Câci I-ti vedi cu imbelsiugare astadi holdele inspicate;
A poporului iubire o-ai purtatu in peptulu Teu,
Si iubire pe iubire elu I-ti dà din sinulu seu.

III.

O Caransebesiu, care in ruine
Plânsesi de secolu nemangaiatu,
Câci ale tale dile senine
Nuori grei si negri le-au fost curmatu:

Tu, bietu orfane, ce fara mama
Prin usi straine mila cereai,
Si nime in lume nu-ti tienea sama
Si se-ti pleci capulu locu nu aveai;

O Caransebesiu, rug'a-ti cu jale
La inaltime a strabatutu, —
Terminu acum'a plânsele Tale,
Diu'a de gratii Ti-a aparutu!

Éta barbatulu vine la Tine,
Care se curme lungu-Ti suspinu,
Blându si puternicu, cum se cuvine,
Celui ce ceriulu i-a datu destinu.

Éta pastoriulu, din pribegire
Pe ai sei umeri Te-a adunatu,
Cu a s'a viétia din amortire
Sufletu din sufletu Ti-a insuflatu!

Radi'a luminei se respandesce
Preste ale tale mândre câmpii;
Templulu se inaltia, crucea lugesce, —
Intru acést'a ve-i biru!

Fiii Tei câta érba si fruudia,
Cá turtureau'a cuibu si-au aflatu;
N'au se mai péra, n'au se s'ascundia,
Au unu parinte adevératu!

O Caransebesiu, Tu din ruine
Astadi alu nostru veselu Sion,
Susu, Te gatesce, cum scii mai bine,
'Naltia la ceriuri versu multison!

Alu Teu parinte astadi plinesce
Unu semisecolu Domnului seu;
Vina, grabesce, adu-i fiesce
Adu-i tributulu simtiului Teu!

Multi ani Ioanu, dar se ne traésca
Rugile nóstre umile sboru:
Secolulu, Dómne dà se-lu plinésca
Tot un'a turma si unu pastoriu!

D i v e r s e.

* *Sinodulu eparchialu aradani* terminandu in siedinti'a tienuta ieri inainte de amédi agendele avisate la competentia s'a, sa incheiatu sesiunea ordinaria a anului curentu.

* *Invitare la prenumeratiunea opului originalu „Colectiune de predice ortodoxe romane“ de parochulu Ioan Berariu.* — P. T. Pe terenulu literaturei teologice ortodoxe-romane s'a lucratu pré putienu la noi. **Mai alesu oratoric'a bisericésca romana este la noi Români restrensa numai in câteva opuri originale si traditiuni. Me**

ocupa cu deosebita placere, cu acestu ramu de importantia inalta pentru literatur'a noastră bisericesca, si credu se facu unu servitiu bunu causei sante, daca dupa publicările mele oratorice cetite cu placere de publiculu Romanu in unele foi eclesiastice, me incumata a deschide prenumeratiunea acest'a pentru opsiorul susmentionatu. Orator fit. Daca prin urmare predicatorii nostri bisericesci, nu vor posedé astfelu de opuri, ei nici nu se vor poté perfecționá, nici orientá in arta si oficiulu invetiatorialu. Fara de lectura oratorica, mai alesu originala, fara de manuale romane de acestu-feliu, tendintiele noastre sante vor remané in regula ilusore, si poporul nostru Romanu, ce este in-setatu de conventulu lui Dumnedieu, nu-si va poté stinge setea s'a spirituala, *daca va seca isvorulu apei celii vii.* Me rogu la toti pentru sprijinu puternicu la acésta intreprindere salutara. „Colectiunea“ mea va cuprinde 30 predice originale de totu felulu, avendu fie-care materii interesante si practice pentru poporul nostru. Cartea va a-para in 12 coale de tipariu cam preste 200 pagine 8°. Pretiulu modestu este 1 fl. v. a. ér pentru strainatate 3 franci. Dupa subscriptiunea indestultóre, se vá imprimá immediatu manuscriptulu, si se vor espedá esemplarele comisionate la adresele Prenumerantiloru. S t r o e s c i langa Suceava, la 2/14. Martie 1887. Autorulu

† *Necrologu.* — Sambata la 11 l. c. petrecuramu la cele vecinice pre Z e n i I o z s a, o femeia evlaviósa si respectata din Buteni, carea dupa o viétia imbogatita cu fapte bune si filantropice in etate de 63 ani, a adormitu in Domnulu. — Fericit'a e de origine din famili'a nobila a Iezseciloru (Iosa) din Ramn'a ér a petrecutu in Buteni 40 ani ca económa la parintele Michaiu Suciu, chivernisindu in celu mai esemplariu modu economi'a betranului preotu. — La cas'a densei se adunau femeii din locu si din pregiuru chiar si din tienuturi mai indepartate ca se invetie tiesetur'a, acestu ramu alu industriei casnice, pe care femeile romane punu mare pondu, si dens'a cu bucuria si cu petrundere de specialistu aratá la fia-carea modulu cum manuesce dens'a resboiulu, de e in stare a produce panzaturile multu admirate, cari apoi si la espositi'a regricolara din Budapesta au castigatu medalii'a cea mare; multe femeii atinse de vre-unu nacazu alergau la dens'a dupa sfatu, căci ér cunoscuta de o femeia intielépta si harnica, carei'a sfaturi totdeun'a erau la locu si intindeau mangaieri; ér mam'a orfaneloru, pre cari le indulcea pe langa sine si se ingrijá de asediarea si fericirea loru, sub decursulu morbului ei din urma inca a chiamatu la sine 7 fete orfane, li-a croitu din panzele sale cate unu rendu de vestminte si le a daruitu cu ele; ér matrón'a scolaritiloru, căci adese intrá in scól'a loru aducendu-le felurite daruri si le imbatá a cercetá scól'a; a donatu bisericeloru serace de prin pregiuru mai multe mesainuri de prestolu si alte panzaturi lucrate cu desteritate artistica; a adoptatu si crescutu o orfana si a maritat'o dupa preotu si multe alte fapte laudate a seversitu in viétia, cari tóte le-a incoronatu prin aceea, ca cas'a ei de lenga biserica a donat'o de casa parochiala lasandu totodata, ca intru pomenirea ei in totu anulu sè se faca odata parastasu in biserica din Buteni.

Nu va fi fara interesu a scí, ca reposat'a inca in viétia s'a ingrijitu despre inmormentare, ca adeca sè se faca cu cinste; pana la minutiositati s'a estinsu ingrijirea ei in ast'a privintia; erau anumiti barbati cari se o duca la morminti, se duca praporii, se-i faca gróp'a mai toti finii, pre cari reposat'a ii tienuse pe bratie in stulu botezu, cu cari dens'a inca in viétia se intielesese ca dela actulu inmormentarei nu cumv'a se lipsésca; erau de chillini sortate carpele si alte panzaturi tiesute de dens'a si scrisu

de-asupra cu man'a ei care bucata — cui sè se dee cu ocaziunea inmormentarii, inca si preotii si invetiatorii erau anumiti cari se fie poffiti la ingropatiune; chiar crucea de pétra de ani a statu gat'a pana si farin'a din carea s'a facutu poman'a érá cernuta, — astfelu, ca in casa nu érá nici o ferbere ori frementatura, ci tóte pregatirile ingropatiunei au decursu in linise si in adena pietate.

Insusu inmormentarea s'a facutu cu pompa funebrala straordiará; au asistatu 10 preoti in frunte cu protopresviterulu din locu, 7 invetiatori, scolari si scolaritiele, corulu plugariloru, inteleginti'a in corpore si multime imensa de poporu betranu si tineru, barbati si femeii din locu si multi de prin pregiuru. — Cantările funebrali le-a esecutatu chorulu plngariloru si ala feteloru scolaritie, éra cuventarea si iertatiunile le-a rostitu par. protopopu, aratandu vredniciele repositatei, carea a fostu unu modelu de viétia si a carei'a nume pana va fi in Buteni biserica, in veci se va pomeni.

Fia-i tierin'a usióra si memori'a binecuventata!

Concursu.

Nr. 1046. B.

Conform conclusului comitetului parochialu din **Cos-teiu**, se escrie concursu pentru deplinirea parochiei vacante de clas'a prima de acolo.

Emolumintele sunt:

1. O sesiune de pamentu constatatória din 30 de jugere catastrale;
2. Birulu si tacsele stolarie usuate;
3. Interesele dupa capitalulu de 902 fl. 44 cr. primitu dela societatea calei ferate, pentru espropriarea unei parcele din sesiunea parochiala.

Incât aceste venite nu ar ajunge la sum'a de 800 fl. v. a. si încât s'ar alege unu preotu distinsu, carele se multiamésca si pre Consistoriu, alegendulu va potea contá si la unu ajutoriu din fondulu preotiescu pana la completarea venitulu de 800 fl.

Doritorii de a ocupá acést'a parochia sunt avisati a-si substerne recursele loru instruate conform dispuzetiuniloru statutulu organicu si regulamentulu pentru parochii pana la 20. **Mai cal. v. a. c.** concernintelui protopresviteru Georgiu Cratiunescu, si a-se presentá in vre-o Dumineca, seau serbatóre in sant'a biserica de acolo spre a-si aretá desteritatea in cele rituale si in oratori'a bisericesca. Arad, in 16. Aprilie 1887.

Consistoriulu gr. or. alu Aradului:

Ioanu Metianu, m. p.

Episcopu.

—□—

Pentru vacant'a parochia gr. or. romana din **Căcă-reu**, cu carea e imbinatu si postulu de invetiatoriu dimpreuna cu salariulu si celelalte venite invetiatoresci, cari venite dimpreuna cu cele parochiali se urca peste 400 fl. afara de cuartiru, gradina si lemne de incalditu — prin acést'a se escrie concursu pana la 17. **Maiu a. c. st. v.** in carea di va fi si alegerea, deci concurentii pana la acestu terminu se-si substérna recursele loru pe calea oficiulu protopresviteralu din Buteni (Butyin) si se dovedésca ca sunt indreptatiti a funcioná si ca invetiatori.

Căcarau, la 10. Aprile 1887.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: CONSTANTIN GURBANU, m. p. protopresviteru.

—□—